

KONKURRENSVERKET	
2019-03-27	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

KLAGANDE

Cactus Utilities AB, 556216-6180

Ombud: Advokat Marianne Eriksson och advokat Helena Lundkvist

MOTPARTER

1. Stockholm Vatten AB, 556210-6855

Ombud: Advokat Henrik Nilsson och advokat Yvonne Wingqvist

2. Guard Automation AS, 923 315 041

Ombud: Advokat Eilert Andersson

3. IDS GmbH, HRB 362503

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 september 2018
i mål nr 15357-18, se bilaga A

SAKEN

Upphandling inom försörjningssektorerna

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandet delvis och beslutar att Stockholm Vatten AB:s upphandling av SCADA- och Labbsystem, dnr 17MB722, ska rättas på så sätt att anbudsutvärderingen steg 2 ska göras om. Anbudet från IDS GmbH ska då inte beaktas.

YRKANDEN M.M.

Cactus Utilities AB

Cactus yrkar i första hand att kammarrätten förordnar att Stockholm Vatten AB:s (SVOA) upphandling avseende SCADA- och Labbsystem ska rättas på så sätt att förnyad anbudsprövning och anbudsutvärdering ska ske, varvid SVOA ska bortse från anbud lämnade av IDS GmbH och Guard Automation AS. I andra hand yrkar bolaget att kammarrätten ska återförvisa målet till förvaltningsrätten.

Till stöd för sitt överklagande för bolaget fram bl.a. följande. Varken IDS eller Guard uppfyller de obligatoriska kraven i upphandlingen. IDS har överhuvudtaget inte lämnat något eget förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer. Guard har lämnat ett förslag men det uppfyller inte de krav som anges i kravspecifikationen. Guards lösning har för få digitala och analoga ingångar. IDS och Guards anbud borde ha förkastats. Genom att SVOA inte gjorde det så agerade SVOA i strid med såväl förfrågningsunderlaget som 4 kap. 1 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, LUF.

Det är ett obligatoriskt krav att sekretessförbindelser skulle undertecknas av samtliga i upphandlingen involverade personer och vidare är det ett obligatoriskt krav att sekretessförbindelserna skulle inges till SVOA, om SVOA anförde att så skulle ske. SVOA har i mejl från den 26 januari 2018 begärt att sekretessförbindelserna skulle ges in inom viss tid. Vare sig IDS eller Guard har sett till att sekretessförbindelser undertecknades av samtliga de personer som tog del av förfrågningsunderlaget och deltog i arbetet med anbudet. Inte heller har de bolagen gett in samtliga sekretessförbindelser till SVOA.

Cactus har lidit eller kan komma att lida skada. Om SVOA hade förkastat IDS och Guards anbud skulle Cactus ha varit den anbudsgivare som SVOA hade tecknat kontrakt med. I vart fall föreligger hög sannolikhet för att så skulle ha skett. Cactus placerade sig som nummer tre efter IDS och Guard i utvärderingen. SVOA bjöd in de två anbudsgivare som efter brukarutvärderingen ansågs ha de mest ekonomiskt fördelaktiga anbuden till förhandling. För det fall SVOA skulle komma att bortse från endera IDS eller Guards anbud skulle det ha medfört att Cactus bjödits in till förhandling med SVOA.

Cactus bad att förvaltningsrätten skulle begära besked om SVOA:s inställning i sekretessfrågan. Utan att hantera frågan eller ge Cactus möjlighet att slutföra sin talan kom förvaltningsrätten att meddela dom. Det är ett handläggningsfel.

SVOA

SVOA anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. SVOA har agerat i enlighet med LUF och de gemenskapsrättsliga principerna. Det har inte varit något handläggningsfel i förvaltningsrätten som medför att kammarrätten ska återförvisa målet dit. SVOA har inte haft för avsikt att uppställa något obligatoriskt krav i fråga om eget förslag på annan hårdvara. Förfrågan efter förslag utgjorde endast ett led i en förestående marknadsundersökning. Det är inte proportionerligt att mot SVOA:s avsikt och syfte med förfrågan, såsom det uttrycks i upphandlingsdokumenten, tolka den aktuella förfrågan som ett obligatoriskt krav.

För det fall förfrågan efter förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer och tillhörande kommunikationsprotokoll skulle anses utgöra ett obligatoriskt krav har IDS uppfyllt detsamma. SVOA har ur IDS anbud utläst ett svar på förfrågan efter förslag på annan hårdvara. Om kammarrätten skulle finna att IDS inte uppfyllt det aktuella kravet så skulle

det strida mot proportionalitetsprincipen att förkasta IDS anbud enbart på den grunden att IDS inte lämnat något eget förslag på hårdvara. Detta eftersom förslaget inte är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

Förslaget från Guard överensstämmer med vad som anges avseende antalet in- och utgångar i kravspecifikationens minimikrav. Kravet på fyrpumpstationen är 23 digitala ingångar (DI) och 5 analoga ingångar (AI). Optionerna kan lösas med externa IO-moduler (IO eller Input/Output). Det utdrag från kravspecifikationen som getts in av Cactus utvisar antalet IO-moduler ”för det fall externa IO moduler utnyttjas” och utgör därmed inte något minimikrav.

SVOA invänder mot påståendet att förekomsten av undertecknade sekretessförbindelser utgjort ett obligatoriskt krav. Förfrågningsunderlaget innehåller inte något krav på att i särskild ordning redovisa för SVOA vilka av medarbetarna/samarbetspartnerna som undertecknat sekretessförbindelserna.

Cactus har inte lidit eller riskerat att lida någon skada. Cactus hade inte inbjudits till förhandling eftersom Cactus anbud var för dyrt. För det fall Cactus anbud hade varit det enda kvarvarande anbudet i upphandlingen hade SVOA varit tvungen att avbryta upphandlingen p.g.a. bristande konkurrens och/eller att Cactus anbud var för dyrt.

IDS

IDS har inte svarat på överklagandet.

Guard

Guard anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Guards anbud uppfyller samtliga ställda krav i upphandlingen. Det

förslag som lämnats vad gäller hårdvaran för styrning av pumpstationer uppfyller de krav som ställts av SVOA och sekretessförbindelse finns för de personer som enligt Cactus skulle saknas. Den av Guard offererade fyrapumpstationen uppfyller kravet så som det är formulerat av SVOA i bilaga 6 till upphandlingsdokumentet. Att beräkna kravet utifrån optionerna, såsom Cactus förespråkar, skulle strida mot hur upphandlingen är formulerad och mot grundläggande antaganden kring hur en upphandling och en option är tänkt att tillämpas.

Sekretessförbindelser har ingåtts av samtliga personer som tagit del av underlaget och varit delaktiga i anbudsarbetet. Guard kommunicerade dessa med SVOA när de så begärde. Efter att begäran gått ut och när ytterligare personer aktiverades i anbudsarbetet ingicks ytterligare sådana sekretessförbindelser. Guard har inte brustit i sin kravuppfyllnad. I upphandlingsdokumenten finns inget krav på att ingångna sekretessförbindelser ska kommuniceras med SVOA i samband med anbudsinlämning eller liknande. Guard bifogar sekretessförbindelserna för utpekade personer.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer m.m.

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att det måste ses som ett obligatoriskt krav i upphandlingen att anbudsgivaren ska lämna ett eget förslag på hårdvara för styrning av avloppspumpstationer samt förslag på tillhörande kommunikationsprotokoll mot vald SCADA-lösning. Mot bakgrund av upphandlingsdokumentets (i upphandlingen benämnt *förfrågningsunderlag tillika anbudshandling*) utformning i denna del samt SVOA:s avsikt med det aktuella kravet, bedömer kammarrätten att kravet är tydligt och har en adekvat koppling till upphandlingsföremålet. Det kan i sig inte heller anses vara oproportionerligt.

När det gäller frågan om IDS har uppfyllt det aktuella kravet instämmer kammarrätten även i denna del i förvaltningsrättens bedömning att så inte är fallet, eftersom IDS inte har lämnat något eget förslag på annan hårdvara. Kammarrätten anser vidare att det inte strider mot proportionalitetsprincipen att förkasta IDS anbud på denna grund med hänsyn till att utrymmet för att avvika från ett obligatoriskt krav, när tiden för att lämna anbud har löpt ut, är mycket litet (jfr. HFD 2016 ref. 37 I och II).

När det gäller frågan om Guards anbud har uppfyllt det aktuella kravet så delar kammarrätten SVOA:s tolkning av kravspecifikationen ifråga om antalet IO:n för fyrpumpstationer. I avsnitt 1.6 i kravspecifikationen anges att de gråmarkerade raderna är icke-standard. Det anges även att den nedanstående tabellen är ett minimikrav och att IO:n för fler pumpar kan lösas med externa IO-moduler. Det framgår inte någonstans av kravspecifikationen att alla optioner ska utnyttjas. Det är därför enligt kammarrättens mening tillräckligt att minimikravet för en fyrpumpstations IO:n anges av leverantörerna i anbudet för att de ska anses uppfylla det aktuella kravet. Kravet på fyrpumpstationen är således 23 DI och 5 AI och Guards föreslagna lösning har fler IO:n än minimikravet och uppfyller därför ställda krav. Skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund finns därmed inte.

Krav på sekretessförbindelse

Frågan som kammarrätten sedan har att ta ställning till är om Cactus har visat att Guard brutit mot kravet på sekretessförbindelse. Det uppställda kravet har inte ifrågasatts av någon av parterna och kammarrätten tar inte ställning till syftet med eller innebörden av det uppställda kravet.

Cactus gör gällande att två namngivna personer från Guard, som deltagit i förhandlingsmöte med SVOA den 14 juni 2018, inte har undertecknat några sekretessförbindelser och inte heller gett in dessa till SVOA. I kammarrätten har Guard kommit in med undertecknade sekretessförbindelser för de två

namngivna personerna. Cactus har därför inte visat att Guard brutit mot kravet på *undertecknade* sekretessförbindelser för de två personerna. Frågan är då om Cactus har visat att Guard brutit mot kravet på att de undertecknade sekretessförbindelserna skulle ha *getts in* till SVOA.

SVOA har i e-post uppmanat leverantörerna att komma in med kopia på undertecknade sekretessförbindelser och skrivit att detta skulle vara dem tillhanda senast den 7 februari 2018. De aktuella sekretessförbindelserna – som alltså avser två personer som deltog i ett förhandlingsmöte den 14 juni 2018 – undertecknades i april och maj 2018, dvs. efter den 7 februari 2018. Cactus har inte visat att SVOA, utöver begäran i e-posten, bett om att få in några sekretessförbindelser. Guard har därför inte haft anledning att skicka in de två namngivna personernas sekretessförbindelser till SVOA. Cactus har inte visat att Guard brutit mot kravet i denna del heller och skäl för att ingripa mot upphandlingen saknas också på denna grund.

Onormalt lågt anbud

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att Cactus inte har visat att Guards anbud förefallit onormalt lågt. Skäl för att ingripa mot upphandlingen på denna grund saknas.

Skadebedömning

Sammanfattningsvis anser kammarrätten att det som Cactus har fört fram inte visar att anbudet från Guard har sådana brister som utgör grund för ingripande enligt LUF. Däremot anser kammarrätten att IDS inte har uppfyllt ett av de obligatoriska kraven. För att ett ingripande mot upphandlingen ska göras krävs dock att Cactus har visat att bolaget har eller kan komma att lida skada av att IDS anbud felaktigt godtagits.

Upphandlingen har genomförts enligt bestämmelserna för förhandlat förfarande enligt LUF. En upphandlande enhet har stor frihet att själv utforma sin upphandling inom ramen för de allmänna principerna för upphandling enligt 4 kap. 1 § LUF. Reglerna för det förhandlade förfarandet möjliggör förhandling om ett eller flera av kontraktsvillkoren.

Förhandlingarna får avse en eller flera av anbudsgivarna och det finns inte några hinder för en förhandling om anbudspriserna vid ett förhandlat förfarande (se HFD 2015 ref. 63). Enligt avsnitt 3.3.1 i upphandlingsdokumentet ger det förhandlade förfarandet SVOA rätt att uppta förhandling om innehållet i lämnat anbud. Av upphandlingsrapporten framgår att de två anbudsgivare som hade högst totalpoäng efter anbudspresentationen bjöds in av SVOA för fortsatt genomgång av anbuderna samt initiala förhandlingar. De leverantörer som bjöds till förhandling var IDS och Guard. Efter förhandlingarna rangordnades IDS anbud som nummer ett och Guards anbud som nummer två, varefter IDS utsågs till leverantör. Cactus, som inte bjöds in till anbudsutvärderingen steg 2, placerades som nummer tre i upphandlingen.

Fråga uppkommer då om Cactus lidit skada eller kan komma att lida skada med hänsyn till att det saknas grund för att utesluta Guard, som placerades före Cactus. SVOA har i upphandlingsdokumentet inte fullt ut redogjort för hur det skulle gå till väga för att successivt minska de anbud som omfattades av utvärderingen. Ingen av parterna har dock åberopat detta som en brist. Med hänsyn till att det inte går att utläsa hur denna minskning till slutligen ett anbud skulle gå till, ger utredningen i målet enligt kammarrättens mening tillräckligt stöd för Cactus påstående att för det fall IDS anbud rätteligen hade förkastats, hade Cactus tillsammans med Guard haft högst totalpoäng och därmed bjudits in till anbudsutvärderingen. SVOA:s invändning att Cactus lämnat ett för dyrt anbud som översteg budget och därmed inte hade bjudits in saknar avgörande betydelse eftersom en av de saker SVOA hade kunnat ta upp till förhandling vid anbudsutvärderingen är

just anbudspriset. Cactus hade därmed kunnat vara den anbudsgivare med vilken avtal slutits beroende på hur förhandlingarna hade utfallit.

Cactus har därmed visat att bolaget kan komma att lida till följd av SVOA:s felaktiga agerande. Det finns därför grund för ingripande. Eftersom bristerna i upphandlingen inte hänför sig till det konkurrensuppsökande skedet är det tillräckligt att upphandlingen rättas genom att en ny anbudsutvärdering steg 2 (jfr. upphandlingsdokumentet avsnitt 7 *Anbudsprövning och anbudsutvärdering*) genomförs och att IDS anbud då inte beaktas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Peder Liljeqvist
lagman
ordförande

Maria Ringvall
kammarrättsråd
referent

Eva Gullfeldt
kammarrättsråd
(skiljaktig mening,
se nedan)

Sofie Furberg
fiskal
föredragande

Skiljaktig mening:

Eva Gullfeldt har skiljaktig mening och för fram följande.

Jag instämmer i majoritetens bedömning fram till rubriken ”Skadebedömning”. Däremot anser jag att Cactus inte har visat att de har lidit eller kan komma att lida skada till följd av SVOA:s agerande.

En upphandlande myndighet har stor frihet att utforma sin upphandling inom de ramar som följer av de allmänna principerna för upphandling.

Reglerna för det förhandlade förfarandet med föregående annonsering enligt LUF öppnar upp för möjligheten att förhandla om kontraktsvillkoren. Av praxis följer att sådana förhandlingar får avse endast en av anbudsgivarna (se HFD 2015 ref. 63).

För ett domstolsingripande krävs det att Cactus har lidit eller kan komma att lida skada till följd av den upphandlande myndighetens agerande. Vägledning för att bedöma om skaderekvisitet är uppfyllt finns bl.a. EU domstolens dom i mål C-100/12, Fastweb SpA (jfr. HFD 2015 not. 51 och HFD 2013 ref. 53). En avgörande skillnad i det nu aktuella fallet är att det rör sig om fler än bara två anbudsgivare. Det fanns fem anbudsgivare i upphandlingen men SVOA valde efter anbudspresentationen att endast bjuda in två av dem till förhandling. Av upphandlingsdokumenten följer att det stått SVOA fritt att bestämma hur många anbudsgivare som skulle väljas ut till förhandling. Även om IDS rätteligen hade uteslutits hade det ändå återstått en annan anbudsgivare än Cactus att förhandla med. Cactus påstående att de skulle ha bjudits in till förhandling om upphandlingen gått rätt till är inte tillräckligt för att de har visat att de riskerat att lida någon skada. Tvärtom saknas det indikationer på att Cactus skulle ha bjudits in och SVOA har inväntat att upphandlingen hade avbrutits om deras anbud varit det enda kvarvarande.

Detta innebär att överklagandet ska avslås.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 20

DOM

2018-09-26

Meddelad i Stockholm

Mål nr

15357-18

15414-18

SÖKANDE

1. Cactus Utilities AB, 556216-6180 (mål nr 15357-18)
Flöjelbergsgatan 1C
431 35 Mölndal

2. Guard Automation AS, 932 315 041 (mål nr 15414-18)

Ombud för 2: Advokat Åshild Langhelle Fløisand
Postboks 1150 sentrum
5811 Bergen
Norge

MOTPART

Stockholm Vatten AB, 556210-6855
106 36 Stockholm

Ombud: Advokat Henrik Nilsson
Wesslau Söderqvist Advokatbyrå
Box 7836
103 98 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling inom försörjningssektorerna

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna.

Dok.Id 1011375

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag–fredag
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		08:00–16:30
		www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND

Stockholm Vatten AB (SVOA) har genomfört en upphandling avseende ”SCADA- och Labbsystem”. Upphandlingen har genomförts i syfte att installera ett nytt gemensamt system för övervakning av vattenproduktion, vattendistribution och avloppsledning, laboratoriefunktionalitet samt avtal för teknisk support. SCADA (Supervisory Control And Data Acquisition) är ett system för övervakning och styrning av processer.

Upphandlingen har genomförts genom ett förhandlat förfarande enligt lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, LUF.

Anbudsansökan annonserades i november 2017 då anbudsgivare kunde ansöka om att delta i upphandlingen. Därefter skickades förfrågningsunderlaget ut till de anbudsgivare som godkändes. Sex företag lämnade anbud, varav fem kvalificerades och gick vidare till brukarutvärderingen. Efter denna bjöds de tre anbudsgivare som fått högst poäng in till en anbudspresentation. Dessa anbudsgivare var Cactus Utilities AB (Cactus), Guard Automation AS (Guard) och IDS GmbH (IDS). Efter anbudspresentation bjöds de två anbudsgivare med högst totalpoäng (IDS och Guard) in till förhandling. I tilldelningsbeslut den 29 juni 2018 beslutade SVOA att avtal ska tecknas med IDS. Guard rangordnades som nummer två och Cactus som nummer tre i tilldelningsbeslutet.

YRKANDEN

Cactus ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska rättas på så sätt att förnyad anbudsprövning och anbudsutvärdering ska ske, varvid SVOA ska bortse från anbud lämnande av IDS och Guard och/eller att SVOA vid anbudsprövningen även ska iaktta regleringen i 15 kap. 7 § LUF. (mål nr 15357-18)

Guard ansöker om överprövning men framställer inga särskilda yrkanden.
(mål nr 15414-18)

SVOA motsätter sig bifall till ansökningarna.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för förvaltningsrättens bedömning

Enligt 20 kap. 6 § LUF ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts, om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LUF eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Enligt 4 kap. 1 § LUF ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grundval av vad sökandena anför i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 20 kap. 6 § LUF. Det är den som ansöker om överprövning som på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter talan grundas på och visa att upphandlande enhet har agerat i strid med upphandlingsreglerna (jfr RÅ 2009 ref. 69). För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs också att sökanden kan visa att denne lidit skada eller kan komma att lida skada på grund av att den upphandlande enheten brutit mot LUF.

Frågan i målen är således om det finns skäl att ingripa mot upphandlingen på de grunder som Cactus och Guard anför. Förvaltningsrätten prövar först de grunder som Cactus anför.

Förslag på hårdvara för styrning av avloppspumpstationer m.m.

(Cactus)

Vad parterna anför

Cactus: I punkten 6.2.13 i förfrågningsunderlaget finns ett obligatoriskt krav gällande hårdvara för styrning av avloppspumpstationer. Kravet stadgar att anbudsgivarna ska lämna ett eget förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer m.m. Den valda styrningen ska uppfylla det som anges i en till förfrågningsunderlaget tillhörande kravspecifikation (bilaga 6) gällande aktuellt styrsystem. I bilagan finns uppgifter om viss pumpstations utformning avseende antalet digitala och analoga ingångar och utgångar (den pumpstation som omnämns sist i bilagans avsnitt 1.6.). IDS har överhuvudtaget inte lämnat något eget förslag, varför bolaget således brutit mot ett obligatoriskt krav. När det gäller Guards förslag stämmer inte bestyckningen i den föreslagna lösningen överens med vad som anges i kravspecifikationen avseende antalet ingångar och utgångar, varför också Guards anbud brister i uppfyllnad av obligatoriska krav. Detta innebär att både IDS och Guards anbud skulle ha förkastats. Genom att så inte har skett har SVOA agerat i strid med likabehandlingsprincipen och transparensprincipen.

SVOA: Cactus har missförstått förfrågningsunderlaget i denna del. SVOA har inte uppställt något obligatoriskt krav avseende förslag på hårdvara/kommunikationsprotokoll. Förfrågan efter förslag är endast ett led i en förestående marknadsundersökning. Avsnitt 6 i förfrågningsunderlaget behandlar förslag till prislista. I avsnittet ska anbudsgivare ange priser på

offererat system, licenser, hårdvara, mjukvara etc. Endast positioner i avsnittet märkta med "P*" används vid prisjämförelsen av inkomna anbud. Inom ramen för "frågor och svar" har SVOA även uttryckligen angivit att svar på frågan om annan hårdvara/kommunikationsprotokoll inte viktas " utan Beställaren är intresserad av att se vilka typer av lösningar som finns för att i ett senare skede se om tilldelad anbudsgivares förslag kan vara av intresse". Utformningen av avsnitt 6 och särskilt det aktuella avsnittet 6.2.13 i förfrågningsunderlaget utvisar att förfrågan efter "förslag" på hårdvara/kommunikationsprotokoll som inte omfattas av upphandlingen (inte ens som option) inte utgör eller kan anses vara ett obligatoriskt krav i upphandlingen. Detta mot bakgrund av att förslag på hårdvara/kommunikationsprotokoll inte behövs i upphandlingen för att göra en relevant jämförelse mellan anbuden (jfr Kammarrätten i Sundsvalls dom den 16 september 2011 i mål nr 1617-11).

SVOA har vidare uppfattat IDS anbud som att det innehåller ett svar på frågan om annan hårdvara/tillhörande kommunikationsprotokoll. I IDS anbud i bilagan "Ifyllnad av redovisningskrav" anger IDS i punkten R17 att det offererade systemet tillhandahåller kommunikationsprotokollen MODBUS, DNP och OPC. Vidare anges i bilagan "HIGH_LEIT 4.22.3 Product Description" avsnitt 13 Connection of the Telecontrol System första stycket sista meningen att även kommunikationsprotokollet Profibus tillhandahålls. Tillhandahållandet av dessa nämnda kommunikationsprotokoll betyder att väsentligen all tillämplig standardhårdvara på marknaden kan användas för styrning av avloppspumpstationerna. SVOA har därigenom uppfattat att IDS lämnat det förslag som berörs i avsnitt 6.2.13 i förfrågningsunderlaget på så vis att i princip all standardhårdvara fungerar med det erbjudna systemet. Inom ramen för förhandlingarna om anbudet har IDS för övrigt marknadsfört sin egen standarhårdvara, men framtida inköp av sådan hårdvara omfattas som

sagt inte av upphandlingen utan blir föremål för separat framtida upphandling.

Upphandlingsdokumentet

Avsnitt 6.2.13 i upphandlingsdokumentet har följande lydelse.

”Leverantören skall lämna ett eget förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer samt förslag på tillhörande kommunikationsprotokoll mot vald SCADA-lösning, för att via 4G-nätet kunna kommunicera med 400-500 samtida stationer. SVOA kommer över tid att vilja ha in mer information från stationer i fält varpå datamängder kommer att öka, varför ett dataeffektivt protokoll kan vara av intresse. Vald styrning skall uppfylla bifogad kravspecifikation i bilaga 6 Specifikation styrsystem för avloppspumpstationer.”

I punkten 3.3 i upphandlingsdokumentet anges följande. ”Det är av mycket stor betydelse att anbud är korrekt och komplett vid inlämnandet. SVOA kommer endast att anta ett anbud som uppfyller samtliga obligatoriska krav (ska-krav) i förfrågningsunderlaget och som innehåller efterfrågad information.”

Förvaltningsrättens bedömning

I en upphandling utgör upphandlingsdokumentet (tidigare kallat förfrågningsunderlag) en central del av förfarandet. En förutsättning för att underlaget ska kunna fylla sin konkurrensuppsökande funktion är att potentiella leverantörer kan vara säkra på att de obligatoriska krav som ställs i underlaget upprätthålls under hela förfarandet. När en upphandlande myndighet har kommit fram till att en viss uppgift eller ett visst bevis måste finnas i anbudet och därför ställt ett obligatoriskt krav ska potentiella leverantörer kunna utgå ifrån att kravet är så viktigt att den som anser sig

inte kunna, eller inte vilja, uppfylla kravet avstår från att lämna ett anbud (HFD 2016 ref. 37 I och II).

SVOA har i den aktuella delen av upphandlingsdokumentet använt ordet ”skall”. Därmed kan det inte förstås på något annat sätt än att det är ett krav som måste uppfyllas för att anbudet ska kunna godtas. Om det endast hade varit önskvärt, men inte nödvändigt att anbudsgivarna lämnade ett förslag på annan hårdvara för styrning av avloppspumpstationer, hade SVOA behövt uttrycka sig på ett annat sätt. Inte heller har det genom vad SVOA uppgett i ”frågor och svar” under anbudstiden framkommit att det inte skulle vara ett obligatoriskt krav att lämna ett eget förslag. Det framgår endast att förslaget inte viktas i anbudsutvärderingssyfte. SVOA har anfört att kravet inte prissätts och därför inte är av betydelse vid jämförelse av anbudena. Det är emellertid långt ifrån alla obligatoriska krav som påverkar prissättning och tilldelning i en upphandling. Vidare är situationen i det rättsfall som SVOA hänvisar till inte jämförbar med den nu aktuella frågan och är också från tiden före nämnda avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen. Förvaltningsrätten finner således att det är ett obligatoriskt krav att anbudsgivaren ska lämna ett eget förslag på hårdvara för styrning av avloppspumpstationer samt förslag på tillhörande kommunikationsprotokoll mot vald SCADA-lösning.

När det gäller frågan om IDS har uppfyllt det aktuella kravet har SVOA uppgett att IDS har gjort det genom att IDS angett att det offererade SCADA-systemet tillhandahåller flera olika kommunikationsprotokoll. Detta eftersom tillhandahållandet av de redovisade kommunikationsprotokollen betyder att väsentligen all tillämplig standardhårdvara på marknaden kan användas för styrning av avloppspumpstationerna. Enligt förvaltningsrättens mening innebär dock inte den omständigheten att de flesta standardhårdvaror kan användas, att IDS gett något förslag på hårdvara. IDS har således inte uppfyllt det

obligatoriska kravet att ange förslag på hårdvara för styrning av avloppspumpstationer. SVOA skulle därför ha förkastat IDS anbud.

När det gäller Guards anbud anför Cactus att bestyckningen i den av Guard föreslagna lösningen inte stämmer överens med vad som anges i kravspecifikationen avseende antalet ingångar och utgångar. SVOA menar att förslaget visst uppfyller anvisningarna i kravspecifikationen avseende antalet in- och utgångar. Det är Cactus som har bevisbördan för att det förekommit fel i upphandlingsförfarandet. Cactus har inte visat att Guards förslag inte uppfyller kraven avseende antalet in- och utgångar. SVOA har därmed inte haft skäl att förkasta Guards anbud på denna grund.

SVOA har således agerat felaktigt som godtagit IDS anbud trots att det inte uppfyllt alla obligatoriska krav. Cactus har emellertid rangordnats som nummer tre efter utvärderingen. Därmed framstår det inte som att Cactus har lidit någon skada av SVOA:s felaktiga agerande. Cactus har i vart fall inte visat att bolaget har eller kan komma att lida skada av att IDS anbud felaktigt godtagits. Skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund finns därför inte.

Har IDS och Guard lämnat onormalt låga anbud? (Cactus)

Vad parterna anför

Cactus: IDS och Guard har lämnat onormalt låga anbud. SVOA skulle därför ha begärt att IDS och Guard skulle lämna en förklaring till det låga priset, varefter eventuellt förkastande av anbuderna hade kunnat komma ifråga. IDS och Guards anbudspris uppgår endast till hälften av övriga anbudsgivares pris, vilket är orimligt.

SVOA: En upphandlande enhet har en förhållandesvis stor frihet att avgöra vad som utgör ett onormalt lågt anbud. Den marknadskänedom om SCADA-system som SVOA har gav inte SVOA anledning att ifrågasätta de två prisbilder som understeg just Cactus anbud. Möjligen hade saken ställt sig annorlunda om endast ett anbud klart understigit övriga anbud. Det bolag som lämnat det lägsta anbudet, IDS, har även särskilt framhållit under prisförhandlingarna med SVOA att bolaget lämnat ett mycket ”aggressivt” pris i syfte att som ny aktör på den svenska och nordiska marknaden skaffa sig en referenskund. Det kan vidare anmärkas att vid den marknadsstudie som föregick upphandlingen lämnade Cactus den 22 oktober 2017 en prisindikation på vad leverans av ett SCADA- och labbsystem skulle kunna komma att kosta. Leveransens omfattning i prisindikation är inte identisk men snarlik upphandlingen. Cactus då lämnande prisindikation på systemkostnad uppgick till cirka 7,3 miljoner kronor. Detta ska jämföras med IDS i upphandlingen offererade systemkostnad om cirka 9,3 miljoner kronor och Guards cirka 13,5 miljoner kronor. Mot denna bakgrund saknades anledning för SVOA att undersöka de av Cactus ifrågasatta anbuden.

Förvaltningsrättens bedömning

Enligt 15 kap. 7 § LUF ska den upphandlande enheten, om ett anbud förefaller vara onormalt lågt, begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden. Enheten ska därefter förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden.

Någon definition av begreppet onormalt låga anbud finns varken i LUF eller lagen (2016:1145) om offentlig upphandling eller de direktiv som ligger bakom lagarna. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2016 ref. 3 uttalat att det ankommer på den upphandlande enheten att i varje enskilt fall

bedöma om ett anbud är onormalt lågt inom det handlingsutrymme som reglernas utformning ger.

Det är Cactus som har bevisbördan för att anbuden förefaller vara onormalt låga. SVOA har gett en rimlig förklaring till sin bedömning att anbuden inte förefallit onormalt låga. Cactus har inte bemött denna förklaring eller gett in någon bevisning till stöd för sin uppfattning. Cactus har således inte visat att anbuden förefallit onormalt låga. Skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund saknas.

**Har IDS och Guard brutit mot krav avseende sekretessförbindelse?
(Cactus)**

Vad parterna anför

Cactus: I den anbudsinvitan som skickades ut inför upphandlingen uppställde SVOA krav på att alla anbudsgivare, som ett obligatoriskt villkor för att få del av förfrågningsunderlaget och således för att ens få lämna anbud, skulle underteckna särskilda sekretessförbindelser. I ”frågor och svar” klargjordes att kravet rörande sekretessförbindelse var varje leverantörs ansvar och att ett obligatoriskt krav var att alla personer som fick del av förfrågningsunderlaget och deltog i anbudsarbetet undertecknade sekretessförbindelsen. SVOA angav särskilt att det var varje anbudsgivare ansvar att tillse att kravet uppfylldes. Förekomsten av undertecknad sekretessförbindelse för alla personer som tar del av förfrågningsunderlaget och/eller deltar i anbudsproceduren är alltså ett obligatoriskt krav. Såväl IDS som Guard brister i uppfyllnad av detta krav. Beträffande IDS har en person som inte har undertecknat sekretessförbindelse deltagit i arbetet med anbud (deltagarlista vid möte den 25 juni 2018 jämförd med förteckning över undertecknade sekretessförbindelser). Beträffande Guard har två personer som inte har undertecknat sekretessförbindelse deltagit i arbetet med anbud

(deltagarlista vid möte den 14 juni 2018 jämförd med förteckning över undertecknade sekretessförbindelser). Detta innebär att både IDS och Guards anbud skulle ha förkastats eftersom personer som inte är bundna av sekretess har deltagit i anbudsarbetet.

SVOA: Förfrågningsunderlaget med bilagor och inbjudan till anbudsansökan med bilagor innehåller inget krav eller skyldighet att i särskild ordning redovisa till SVOA vilka av anbudsgivares medarbetare och samarbetspartners som undertecknat sekretessförbindelser. SVOA har inte haft anledning och har inte heller efterfrågat uppgift om ingångna sekretessförbindelser från anbudsgivarna. SVOA har på begäran av Cactus lämnat ut de uppgifter om ingångna sekretessförbindelser som av olika skäl kommit i SVOA:s förvar. SVOA saknar emellertid uppgift om i vilken utsträckning andra av anbudsgivares medarbetare och samarbetspartners som undertecknat sekretessförbindelser. Eftersom således varken Cactus eller SVOA har kännedom om det finns enskilda medarbetare som inte undertecknat sekretessförbindelse saknas det anledning för SVOA att utveckla i vilken utsträckning en sådan eventuell brist överhuvudtaget ska påverka beslutet om tilldelning av avtalet i upphandlingen.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt mellan parterna att SVOA uppställt ett krav på att de som tar del av upphandlingsdokumentet och/eller arbetar med anbudsansökan ska underteckna en sekretessförbindelse. SVOA har inte begärt att sekretessförbindelserna ska lämnas in. Enligt Cactus har SVOA också i ”frågor och svar” uppgett att det är upp till anbudsgivarna att se till att kravet uppfylls. Cactus gör nu gällande, utifrån deltagarlistor från möten jämförda med förteckningar över undertecknade sekretessförbindelser, att alla som skulle ha undertecknat sekretessförbindelser inte gjort det. Det förhållandet att alla personer inte finns med på förteckningen över

sekretessförbindelser utesluter dock inte att de ändå undertecknat sådana förbindelser. Cactus har således inte visat att IDS och Guards brutit mot kravet på att alla som tar del av upphandlingsdokumentet och/eller arbetar med anbudet ska underteckna sekretessförbindelser. Skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund saknas.

Utvärderingen av IDS labbsystem (Guard)

Vad parterna anför

Guard: SVOA har brutit mot LUF genom att ge IDS samma poäng som Guard på kriteriet "brukarutvärdering". Delar av utvärderingen av detta kriterium var baserat på presentation av Guard i presentationsmötet, och utvärderingen av kriteriet berodde också på integrationen mellan labbsystemet och Guards SCADA-system. Det är inte acceptabelt att utvärderingen av Guards presentation och Guards erbjudande kopieras till konkurrenten IDS.

SVOA: IDS valde under förhandlingarna med SVOA att erbjuda ett annat labb-system än det som först offererats. Eftersom det senare labb-systemet, Software Point, redan hade genomgått en brukarutvärdering i upphandlingen beslöt SVOA i samråd med IDS att labbsystemet skulle tilldelas samma poäng för IDS som systemet tilldelats i den första brukarutvärderingen av Software Points labb-system. En viktig faktor i sammanhanget var en farhåga att Software Point vid en upprepad brukarutvärdering skulle kunna komma att åsättas en högre poäng eftersom testpanelen vid det senare tillfället redan skulle vara familjära med systemet och därför kunna vara predisponerade att bedöma det som mer lättanvänt än man gjort vid den första genomgången. Avgörande för valet att tilldela Software Point-systemet samma poängbedömning som tidigare utan förnyad brukarutvärdering var förhållandet att interaktionen mellan labb-systemet

och SCADA-systemet är av så pass underordnad betydelse i utvärdering. Den eventuella skillnaden i upplevelse av interaktionen av Software Point-systemet med Guards system respektive med IDS system bedömdes inte kunna leda till en signifikant skillnad inom ramen för den sammanlagda brukarutvärderingen. Bedömningen av interaktionen mellan labb- och SCADA-system kunde ge upp till 3 poäng av totalen om 93 poäng. Poängantalet för varje bedömningskriterium utgjordes av snittsiffran för panelmedlemmarnas bedömning. För det fall Guards brukarpoäng lämnas oförändrat vid 80,25 poäng medan IDS åsätts 0 poäng i kriteriet interaktion med SCADA sjunker IDS poängtilldelning i denna del från 80,25 till 78,63. Labb-systemet åsattes med andra ord 1,63 poäng. Efter viktning och sammanräkning av det totala antalet utvärderingspoäng, sänks IDS totalpoäng från 93,48 till 93,32. Guard erhöll 92,51 totala utvärderingspoäng, dvs. lägre än IDS omräknade 93,32 p. Guard kan därför inte ha lidit någon skada av den schablonmässiga poängbedömningen av labb-systemet i IDS anbud.

Förvaltningsrättens bedömning

Av avsnitt 3.12 i upphandlingsdokumentet framgår att de anbudsgivare som uppfyller ställda ska-krav kommer bjudas in för en brukarutvärdering där anbudsgivaren i offererat system ska redovisa svaren på frågorna i bilaga 7 ”Brukarutvärdering frågeformulär” som kommer ställas.

IDS var en av fem anbudsgivare som genomgick brukarutvärdering och en av tre som fick högst poäng och gick vidare till förhandlingar. IDS bytte sedan vid förhandlingar ut sitt labb-system mot ett system från tredje part. Detta system hade Guard erbjudit från början och systemet hade alltså av den anledningen genomgått brukarutvärdering. Förvaltningsrätten instämmer i SVOA:s bedömning att systemet vid en ny brukarutvärdering skulle kunna tilldelas högre poäng på grund av att systemet nu var bekant

för testpanelen. Risken för att det skulle ha tilldelats en lägre poäng måste betraktas som liten eftersom det är fråga om samma system och presentationen av hur det fungerar måste ha blivit snarlik. När det gäller frågan om hur det aktuella labbsystemet fungerar ihop med SCADA-systemet går det dock inte att använda samma utvärdering eftersom det är fråga om två olika system. SVOA har således agerat felaktigt som gett IDS samma poäng som Guard i denna del. Genom vad SVOA redovisat, och som inte bemötts av Guard, hade dock denna fråga sådan underordnad betydelse att även om IDS hade fått 0 poäng på den hade IDS anbud ändå totalt fått fler poäng än Guards. Därmed har Guard inte riskerat att lida skada på grund av SVOA:s felaktiga agerande kring denna fråga. Det finns därför inte skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund.

Förändring av utvärderingen av IDS anbud (Guard)

Vad parterna anför

Guard: SVOA har genomfört ett nytt möte med bara en av leverantörerna (IDS) efter att de slutliga anbuden mottagits. I det mötet ändrades utvärderingen av IDS anbud med resultatet att IDS tilldelades uppdraget. Guard har fått tillgång till protokollet från mötet den 25 juni men protokollet anger inte vilka specifika krav den ändrade utvärderingen berör, eller orsaken till den korrigerade utvärderingen. Guard har begärt en detaljerad redogörelse för denna poängförändring, men SVOA har inte gett någon sådan. Det är felaktigt att öppna upp för nya möten och ny utvärdering hos bara en av leverantörerna i detta stadie av upphandlingen.

SVOA: I slutskedet av upphandlingen fördes förhandlingar endast med två anbudsgivare, Guard respektive IDS. Upphandlingsrapporten beskriver hur dessa förhandlingar förlöpte. Efter en första anbudsgenomgång med båda anbudsgivarna gick Guard vidare till en fördjupad genomgång av anbudet,

där även anbudets uppfyllnad av bör-krav sågs över. Översynen ledde till en justering av bör-kravspoängen. Ingen motsvarande fördjupad genomgång av bör-kraven i IDS anbud genomfördes först eftersom utvärderingen hittills inte visade att IDS anbud hade förutsättningar att vara det ekonomiskt mest fördelaktiga. Sedan Guards anbud fått sin slutliga bedömning avseende tekniska och funktionella egenskaper fördes förhandlingar om priset. Guard höjde i det skedet sitt begärda pris märkbart. Höjningen ledde till att förutsättningarna för IDS anbud att kunna vinna framgång förändrades. Inom ramen för en förhandlad upphandling saknas hinder mot att vid en sådan utveckling återuppta och slutföra bedömningen av en konkurrerande leverantörs anbud. De närmare förändringarna av SVOA:s bedömning av IDS anbud finns, i motsats till vad Guard anför, redovisade i utvärderingsprotokollet. Det kan där utläsas t.ex. att bedömningarna av börkraven B6, B39, B56 och B121 justerades vid den fördjupade genomgången. Liknande noteringar om justering av bedömningen av Guards bör-krav finns liksom redovisade i utvärderingsprotokollet.

Förvaltningsrättens bedömning

Regleringen av förhandlat förfarande finns i 6 kap. 4 § LUF och har följande lydelse. Vid ett förhandlat förfarande med föregående annonsering får alla leverantörer efter en anbudsinfordran enligt 10 kap. 1 § ansöka om att få delta genom att lämna de uppgifter som den upphandlande enheten begärt för urvalet. De anbudssökande som enheten bjuder in får lämna anbud. Dessa anbud ska ligga till grund för efterföljande förhandlingar.

Det är inte reglerat i LUF hur förhandlingarna ska gå till. En upphandlande enhet har därmed möjlighet att själv välja omfattning och innehåll i förhandlingarna så länge de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LUF inte överträds.

Av upphandlingsrapporten framgår att SVOA inför sista möjligheten att inkomma med justerat pris endast hade gjort en fördjupad genomgång av Guards bör-krav, samt att denna lett till att poängen för bör-kraven justerats upp. Orsaken till att ingen fördjupad genomgång hade gjorts av IDS bör-krav angavs vara att IDS vid den tidpunkten inte var aktuellt för tilldelning även om justering av bör-kraven skedde. Sedan anbudsgivarna hade lämnat sista pris och Guard höjt sitt pris med drygt 3 miljoner kronor ansåg SVOA att situationen ändrats på sådant sätt att IDS anbud nu hade chans att bli aktuellt för tilldelning. SVOA hade därför ett nytt möte med IDS varvid en fördjupad genomgång av IDS bör-krav skedde. I och med att en liknande genomgång tidigare hade gjorts av Guards bör-krav och att även dessa justerats uppåt anser förvaltningsrätten att annat inte har framkommit än att de båda anbudsgivarna behandlats likvärdigt. Förvaltningsrätten anser vidare att det inte heller visats att SVOA genom detta agerande brutit mot någon av de andra grundläggande principerna vid upphandling. Guard uppger även att bolaget, trots begäran, inte fått information om vilka bör-krav som ändrades, varför och med hur mycket poäng. SVOA uppger att de närmare förändringarna är redovisade i utvärderingsprotokollet och att de har redovisats på samma sätt som justeringarna avseende Guards bör-krav. Guard har inte bemött detta och har inte heller uppgett om och på vilket sätt bolaget i så fall menar att utvärderingen skulle vara felaktig. Förvaltningsrätten anser därmed att Guard inte har visat att SVOA agerat felaktigt vid utvärderingen av IDS anbud. Skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund saknas.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att de omständigheter som Cactus och Guard åberopat inte visat att det finns grund för ingripande enligt LUF. Deras ansökningar ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-05).

Per-Erik Nistér

Tf. rådman

Anna-Karin Saxvold har föredragit målen.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från beslutets datum.

Hur räknar vi ut tiden?

Sista dagen för överklagande är exakt 3 veckor från den veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen för överklagande är en helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag (söndagsregeln).

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2011:1029) om om upphandling på försvars- och Säkerhetsområdet, lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna eller lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Vid beräkningen av de tio dagarna gäller söndagsregeln. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16:e eller 20:e kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.